

124

BIZALMAS!

10-80/1973.

Küldi: BM Titkárság

A MINŐSÍTÉS MEGSZÜNT
az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára
figyelemmel

204

Miniszter elvtárs megbízásából
kapják a parancsnok elvtársak
az elosztó szerint.

Br 329 - 15/73

TÁJÉKOZTATÓ

A BALASSAGYARMATON 1973. JANUÁR 8. ÉS 12. KÖZÖTT TÖRTÉNT
FEGYVERES TERRORCSELEKMÉNYRŐL ÉS FELSZÁMOLÁSÁRÓL

Ismeretes, hogy 1973. január 8. és 12. között Balassagyarmaton két fiatal fegyveres terrorcselekményt hajtott végre. A cselekmény híre gyorsan elterjedt Budapesten és az egész országban. A közvélemény részéről széles körű igény jelentkezett arra, hogy a történeteket a hírközlő szervek hozzák nyilvánosságra. Tekintettel a különleges körülményekre — arra, hogy 14 középiskolás diáklány élete forgott közvetlen veszélyben és a publikálás, amit egyébként a két fegyveres terrorista követelt, zavarta volna az eljáró hatóságok erőfeszítéseit — az illetékes szervek jóváhagyásával a belügyminiszter hírzárlatot rendelt el a terrorista akció felszámolásáig. Miután ez megtörtént, január 12-én, pénteken a rádió és a televízió, január 13-án, szombaton a napilapok közölték a Belügyminisztérium hivatalos közleményét.

A fegyveres terrorcselekmény felszámolása után, az összes körülmény felderítésére jelenleg is folytatódik a széles körű vizsgálat. A vizsgálat befejezéséig — túl a már ismert hivatalos közleményen — továbbra sem célszerű az ügy részleteinek nyilvános taglalása a hírközlő szervek útján. Később, amikor sor kerül a bírósági tárgyalásra, valószínűleg lehetségessé válik kiegészítő közlemény publikálása. Addig is, figyelembe véve a balassagyarmati terrorista merénylet rendkívül fontos tanulságait, a Politikai Bizottság szükségesnek tartja a pártaktíva, illetve a párttagság tájékoztatását. Biztosítva a Tájékoztató bizalmas kezelését, a párttagok és a lakosság informálása — az érdeklődésnek megfelelően — szóban történjék. Továbbra is tartózkodni kell az ügynek a sajtóban való tárgyalásától.

I. 1973. január 7-én, vasárnap Balassagyarmaton két fegyveres terrorista, *Pintye András* (19 éves, szakképzettség és foglalkozás nélküli) és *Pintye László* (18 éves ipari tanuló) behatolt az egészségügyi és óvónőképző szak-középiskola és a gimnázium Geisler Eta leánykollégiumába. Az épületben tartózkodó 20 tanuló lányt fegyverrel az egyik hálótérbe kényszerítették azzal a céllal, hogy őket mindaddig túszként fogva tartják, ameddig a hatóságok követeléseiket nem teljesítik. Az első időszak zűrzavarát kihasználva éjjel körül hat lány megszökött és bejelentést tett a hatóságoknak. A bejelentést azonnali intézkedések követték.

A fegyveres terroristák január 8-án, hétfőn az alábbi, írásban rögzített követeléseket juttatták el a hatóságokhoz: Nyugatra jutásuk ga-

rantálása mellett adjanak részükre 6 darab géppisztolyt két-két tartalék tárral, 6 darab pisztolyt, 30 darab kézigránátot, 1 darab rádió adó-vevőkészüléket, 2 darab gumibotot, két gépkocsivezetővel egy lefüggönyözött autóbust, valamint nagy összegű valutát. Követeléseik megtagadása esetére kilátásba helyezték a túszként fogvatartott diáklányok kivégzését.

A többoldalú rendőri intézkedések során bizonyossá vált, hogy a két terrorista szilárdan ragaszkodik tervének megvalósításához, és el van szánva a birtokában levő fegyverek használatára. A helyszínen elsőként megjelenő és őket megadásra felszólító két rendőrré tüzet nyitottak, s a későbbiek során is célzott lövéseket adtak le a szemben levő Városi Tanács épületére.

2. A fegyveres terroristák elfogására és a túszként fogvatartott diáklányok kiszabadítására kezdetben az erőszak nélküli megoldást, a tárgyalásokat szorgalmaztuk, de felkészültünk az erőszak alkalmazására is.

A terroristák az első időszakban a hatóságok képviselőivel nem voltak hajlandók személyesen tárgyalni. Miután apjuknak is kijelentették, hogy vele sem akarnak beszélgetést folytatni, az önként jelentkező dr. Samu István pszichológus-ideggyógyász főorvost az elbarikádózott helyiségbe beengedték; a főorvos megkísérelte rábírní a fegyveres terroristákat elhagyására megváltoztatására.

Sem a főorvosnak, sem a szülőknek, sem később a kollégium folyosóján Pintye Lászlóval tárgyalásokat folytató rendőrtisztnek nem sikerült eredményt elérniük. A terroristák újabb írásos követelése azzal a fenyegetéssel egészült ki, hogy ha a kért eszközöket január 11-én, csütörtökön 14 óra 15 percig nem kápják meg, a kijelölt és általuk megnevezett hat lányt agyonlövik; amennyiben ezek után sem teljesítik követeléseiket, a többi lányt is kivégzik. Ekkor is, de a tárgyalások során többször kijelentették, hogy a hatóságok részéről indított bármilyen támadás, vagy arra irányuló előkészület esetén a diáklányokat kivégzik.

A hatósági személyek sorozatos felszólításaira, hogy adják meg magukat, drasztikus módon, elutasítóan válaszoltak. A fegyveres terroristák a diáklányokat négy és fél napon át veréssel és életveszélyes fenyegetésekkel tartották rémületben. A fenyegetések hatására az egyik diáklány kiugrott az ablakon, egy másikat, akit a terroristák azért kiküldtek, a helyszínen tartózkodó rendőrök nem engedtek vissza.

A két fegyveres terrorista cinikus, agresszív magatartása és elszántsága láttán feltételezhető volt, hogy fenyegetéseiket beváltják. A túszként fogvatartott diáklányok tehát közvetlen életveszélyben voltak.

Ebben a helyzetben a diáklányok kiszabadítása csak a terroristák fizikai megsemmisítése útján volt lehetséges. A fő feladat a bűncselekmény szervezőjének, a géppisztollyal rendelkező és mindenre elszánt Pintye Andrásnak a megsemmisítése volt. A döntés kialakítását befolyásolták: a fegyveresek cselekvési szándékának kiismerhetetlensége, fokozódó fenyegetőzésük, az idő múlásával egyre inkább kialakuló negatív tömeghangulat.

A végrehajtást lehetővé tette, hogy Pintye András 1973. január 12-én, pénteken 12 óra után néhány perccel egy pillanatra az elbarikádózott terem ablakában láthatóvá vált. Ennek megfelelően a tűzparancs 1973. január 12-én, pénteken 12 óra 03 perckor hangzott el. Pintye András három találat érte és azonnal, a helyszínen meghalt. A lövéssel egyidőben az akció-csoportok a hálóterembe behatoltak. A

behatoló fegyveres akció-csoportok Pintye Lászlót elfogták. A diáklányok és az akcióban résztvevők közül senki sem sérült meg.

3. A rendőri akcióval azonos időpontban a szülők és a fegyveres terroristák környezetéhez tartozó személyek meghallgatásával széles körű vizsgálat indult a körülmények tisztázására, amely jelenleg is folyamatban van.

Az előzetes letartóztatásba helyezett Pintye László, továbbá a testvérek baráti köréhez tartozó Molnár György (19 éves fűtő), Kürtössy Nándor (18 éves autószerelő), Marsiczki Miklós (19 éves ács) és az őrizetbe vett Rados Béla (17 éves ipari tanuló) vallomásából, s az eddigi helyszíni vizsgálatokból kirajzolódnak azok a motívumok, amelyek a bűncselekmény elkövetését megelőzték:

Pintye András és Pintye László munkakerülő, züllött életmódot folytatott. Szüleik lakásának egyik helyiségében pinceklubot rendeztek be, ahol barátaikkal felügyelet és ellenőrzés nélkül tölthették idejüket. Szorosan vett baráti körükhöz 8–10 hasonló korú fiatal tartozott, közülük négyen a fegyveres támadás tervéről is tudtak.

Pintye László vallomása szerint a nyugatra szökés gondolatát bátyja, András mintegy négy éve vetette fel először. Mivel Pintye András sem tanulni, sem dolgozni nem akart — több ízben lopást és más kisebb bűncselekményt is elkövetett. Ezekért felelősségre vonásban — szülei közbenjárása folytán — nem részesült. Édesapja egy hónappal ezelőtt közölte vele, hogy „behívhatja katonának”. Pintye András ekkor ismét javasolta öccsének, hogy szökjenek nyugatra. A Pintye-családban hosszú ideje rossz volt a viszony a szülők és a gyerekek között.

Pintye András és Pintye László úgy határoztak, hogy tervük végrehajtásához erőszakos módon, egy határőr járőr megtámadása útján fegyvereket szereznek, majd felszállnak egy zsúfolt autóbuszra, s vezetőjét kényszerítik, hogy hajtson Budapestre, a ferihegyi repülőtérre; a repülőtérre az autóbusz utasait túszként fogvatartva, repülőgépet akartak követelni az ország illegális elhagyásához.

Később megváltoztatták tervüket és úgy döntöttek, hogy fegyveresen behatolnak a balassagyarmati leánykollégiumba, a diáklányokat mindaddig túszként fogvatartják, ameddig a hatóságok nem teljesítik követeléseiket. Ezek: a nyugatra jutás biztosítása mellett másfél millió dollár, 400 ezer angol font, ugyanennyi rubel, nagymennyiségű fegyver és robbanóanyag rendelkezésükre bocsátása.

A két elzüllött fiatal becsületes szülők gyermeke volt. Apjuk, Pintye András határőr alezredes hosszú időn keresztül általános megelégedésre végezte munkáját. Számos kormány- és

miniszteri kitüntetést kapott. Szolgálati beosztásánál fogva több fegyverrel rendelkezett. Ez adott új elképzelést a bűncselekményt tervező fiataloknak a fegyverszerzésre.

Elhatározták, hogy ellopják apjuktól a hivatali szobájában levő páncélszekrény kulcsát és megszerezik fegyvereit. Pintye András január 7-én, vasárnap fondorlatos módon bejutott apja szolgálati helyére és a lopott kulcs segítségével apja páncélszekrényéből magához vett egy géppisztolyt három tárral és 80 darab tölténnyel, valamint egy 9 mm-es pisztolyt 2 tárral és 10 darab lőszerrel, majd a fegyvereket kabátja alá rejtve hazament, és a fegyvereket lakásukon elrejtette.

Pintye András és Pintye László napközben megkeresték az említett baráti körükhöz tartozó Molnár Györgyöt, Kürtössy Nándort, Mar-

siczki Miklóst és Rados Bélát. Tájékoztatták őket közvetlen terveikről, megmutatták a lopott fegyvereket és felszólították őket a fegyveres akcióban való részvételre.

A terheltként kihallgatott személyek vallomása szerint a Pintye testvérek már január elején ismertették velük a fegyverszerzésre és disszidálásra vonatkozó tervüket. Közölték a végrehajtás módját és írásban rögzítették követeléseiket is. Többször felszólították őket, hogy tartsanak velük, de kérésüket valamenynyien megtagadták. Egyesek a tervet irreálisnak tartották, mások félték a fegyveres támadás következményeitől. A hatóságoknak történő bejelentés elmulasztását hasonló okokkal magyarázzák. Mivel a fegyveres támadásban egyikük sem volt hajlandó résztvenni, a mindenre elszánt terroristák úgy döntöttek, hogy ketten hajtják végre az akciót.

A Politikai Bizottság és a kormány a már most levonható következtetések alapján felhívja a párt- és társadalmi szervezetek, az állami szervek figyelmét a következő legfontosabb tapasztalatok azonnali hasznosítására:

- A Belügyminisztérium a balassagyarmati terrorista cselekmény valamennyi tanulságát dolgozza fel. A vizsgálat befejezése után készítsen összefoglaló értékelést és vonja le az összes szükséges következtetést.
- A fegyveres testületekben — Belügyminisztérium, Honvédelmi Minisztérium, Munkásőrség, Magyar Honvédelmi Szövetség, Büntetés Végrehajtás, Polgári Fegyveres Őrség, Vámőrség — azonnal fogantassanak intézkedéseket az érvényben levő szolgálati szabályzatok és parancsok alapján, különösen a fegyelem és a belső testületi rend megszigorítására, a fegyveres testületek objektumaiba való belépés, a fegyverek őrzési rendjének biztosítására és az ellenőrzés fokozására.
- A Művelődésügyi Minisztérium, a Munkaügyi Minisztérium és mindazok a minisztériumok, amelyek tanintézetekkel és kollégiumokkal rendelkeznek, továbbá a Kommunista Ifjúsági Szövetség hozzanak intézkedéseket a balassagyarmati terrorista merénylet politikai, erkölcsi és pedagógiai tanulságainak feldolgozására. A fiatalok közötti munkában céltudatosan erősíteni és fejleszteni kell az egészséges szocialista közösségi szellemet, amely hatékony ellenszere minden ellenséges hangulatkeltésnek és cselekedetnek. A tanintézetekben és a kollégiumokban meg kell szilárdítani a belső rendet és fegyelmet, javítani kell az ellenőrzést.
- Párt- és állami vonalon intézkedéseket kell tenni arra, hogy a tájékoztatási és hírközlő szervek tevékenységükben (a sajtóban, a rádióban, a televízióban, a filmekben) hagyjanak fel a különböző bűncselekmények, fegyveres és más terrorcselekmények részletes propagálásával, valamint az ilyen cselekmények elkövetéséhez ötleteket szolgáltató módszerek közzétételével.